Utfodring av biproduktbaserat kraftfoder till mjölkkor

Johanna Karlsson, SLU. FoU inom ekologisk produktion, Skövde, 2016-09-21

Enligt prognoser kommer jordens befolkning öka kraftigt och år 2050 kommer vi förmodligen vara kring 2 miljarder fler människor mot idag. Det är många fler munnar att mätta. Vi har dock inte möjlighet att bryta ny jordbruksmark för att tillgodose det ökade behovet av livsmedel. Vi får lov att använda den mark vi har på smartast möjliga sätt. Idag används över hälften av all spannmål producerad i Sverige som foder och globalt är motsvarande siffra ca 40%. Idisslare har förmågan att omvandla växtfibrer till mjölk och kött. Ur ett hållbarhetsperspektiv kan man därför argumentera att man bör minimera användningen av livsmedel som spannmål och bönor till djurfoder, speciellt inte till idisslare som mjölkkor.

Idag utfodrar vi mycket livsmedel till våra animalieproducerande djur. Mest i form av spannmål, ärtor, bönor och sojamjöl. Människor antas inte kunna leva på grovfoder, medan olika biprodukter antas ha ett lågt innehåll av ”potentiellt” livsmedel.

I vintras genomfördes ett försök på Lövsta forskningscentrum. Hypotesen för försöket var att mjölkkor kan prestera lika bra på biprodukter som på ett konventionellt kraftfoder. Korna fick fri tillgång på gräsensilage och 9.5 kg ts av ett av fyra olika kraftfoder. Kontrollkraftfodret innehöll främst spannmål och soja, medan de tre biproduktbaserade kraftfodren i huvudsak innehöll betfiber, rapsmjöl och/eller drank. I detta försök utfodrades inte korna enligt ekologiska principer, men det gjorde korna i två andra liknande försök utförda i Österrike.

I det första österrikiska försöket utfodrades två ekologiska kraftfoder, en kontroll med ärtor, majs, åkerböna och spannmål samt ett biproduktbaserat med majsfodermjöl, betfiber, rapskaka, sojakaka och melass. I det andra ekologiska försöket utfodrades två TMR-blandningar med 25% kraftfoder. Kontrollmixen innehöll spannmål, åkerböna och melass medan biproduktmixen innehöll kli och betfiber som kraftfodermedel.

Inom varje försök fanns ingen signifikant skillnad i foderintag och mjölkavkastning. De två ekologiska försöken hade lägre foderintag och avkastning jämfört med Lövstaförsöket.

Idag kan det vara svårt att få tag på ekologiska biprodukter som fodermedel i Sverige. Sverige har idag ingen ekologisk sockerproduktion, så betfiber och melass måste i så fall importeras. Rapsmjöl är uteslutet så länge som hexan används som lösningsmedel vid extraktionen, men rapskaka och andra oljekakor kan lokalt finnas tillgängligt. Agrodrank framställs inte enligt ekologiska principer. Det skulle kunna finnas drank från mindre destillerier med ekologiskt sortiment, detsamma för drav från ekologisk öltillverkning. Kli och fodermjöl borde gå att skilja av vid kvarnarna.

De biproduktbaserade dieterna till mjölkkorna i försöken ger högre livsmedelsomvandlings-effektivitet och nettoproduktion av livsmedel jämfört med kontrolldieterna.

Mjölk producerad på grovfoder och biprodukter ökar den totala mängden livsmedel med bibehållen produktionsnivå hos korna.